

KORONAVÍRUS-DIAGNOSZTIKA: A JÁRVÁNYTANI ELJÁRÁSOK RÖVID ÖSSZEFOGLALÓJA

2020 DECEMBER

Először is bejut a szervezetünkbe a vírus, olyan mennyiségben, hogy betegséget képes okozni. Majd, rövidesen - pár napon belül - kialakul a tünet (pl. köhögés, végtagfájdalom, levertség, gyengeség, láz). **Ekkor telefonon értesíteni kell a háziorvost avagy a rendelőben dolgozó nővért. Ne késlekedjünk!** Sajnos szinte mindenki beleesik abba a hibába, hogy a saját betegségét elbagatellizálja, és mindenféle okoknak tulajdonítja a panaszokat (hideg vizet ittam, kimelekedve mentem ki az udvarra, csak megfáztam, stb.), majd – olykor sajnos nagyon sok nap után – kiderül, hogy mégis koronavírus-fertőzése van. Csaknem mindig. A diagnózis felállításáig azonban végigfertőzi szüleit, munkatársait, vagy a betegsége igen súlyossá válhat. Aztán vagy köhög egy-két napig lázasan, vagy lélegeztető gépre kerül pár nap múlva. Nem tudjuk, mi lesz, ez ma még egy orosz rulett.

A háziorvos, amennyiben COVID-19 betegsége utal a panasz, **elrendeli a mintavételezést**, jelenti a Népegészségügyi Központ Járványügyi Osztályának, és ha szükséges, táppénzre veszi a beteget. A *keresőképtelenség (táppénz)* ilyenkor *járványügyi kitiltás címen* történik, minden olyan esetben szükséges, amikor az illető számára nem biztosított az otthoni munkavégzés. A beteg főnökének véleménye nem mérlegelendő. **A háziorvos vagyis a Népegészségügyi hatóság elrendeli a családtagok és a beteg otthonmaradását (karantén)**, aminek megszegése naponta többszázezer forintos bírsággal sújtható. *A karantén elrendeléséről és megszüntetéséről szóló határozatot* a járványügyi rendszer túlterheltsége miatt általában nem kapja időben kézbe a beteg. Az elrendelés és a feloldás családorvosi hatáskör. **A hatósági karantén** COVID-19 betegség esetén az egy háztartásban élők, amennyiben teljes biztonsággal nem oldható meg a családtagok elszeparálása (külön szint, külön étkezés, külön fürdőszoba), **a családtagok mindegyikére vonatkozik**. Tehát tünetes gyermek testvére nem mehet iskolába, beteg édesanya férje nem mehet dolgozni, vásárolni, sörözni illetve a beteg édesapa felesége nem megy el csak a fodrászhoz meg csak a körmöshöz meg csak egy kicsit a szomszédba, stb. A gyerekek **NEM MEHETNEK** közösségbe ilyenkor. Ha a diagnózis ill. a háziorvosi elrendelés nap közben történik, a gyerekeket haza kell hozni/hívni/hozatni a gyermekközösségekből **haladéktalanul**. A gyermekek kiállott betegség vagy COVID-19 fertőzés gyanúja miatti otthon-tartózkodás esetén éppúgy, mint tünetmentes kontaktként való otthonmaradás esetén, csak és kizárólag háziorvosi/házi gyermekorvosi igazolással térhetnek vissza a közösségbe, ettől eltérni semmiféle indokkal sem lehet. Az otthonmaradás időszakát a háziorvos határozza meg, az nem rövidíthető le.

A tesztelés. A háziorvos bejelentése után a Mentőszolgálat telefonon hívja a beteget a megadott telefonszámon, és időre behívja a lakóhelyhez közeli fix (statikus) mintavételi pontra, avagy a lakóhelyre megy ki a mobil mintavevő egység. **Orr-garat mintavétel történik, és minden esetben un. antigén-gyorsteszt vizsgálatot végeznek.** Amennyiben ez pozitív (vagyis fertőzést igazol), az hatóságilag igazolt COVID-19 fertőzésnek minősül. A gyorsteszt pár perc alatt eredményt ad. Ez az eljárás forradalmasította a diagnosztikát, az elmúlt hetek-hónapok rendkívül hosszú eljárásai jelentősen lerövidültek. **Ha a teszt eredménye negatív, azt egy másik eljárással (PCR) kell megerősíteni vagy cáfolni. Új**

mintavétel történik ott a helyszínen, aminek az eredménye pár nap múlva érkezik meg, a beteg az ügyfélszolgálatán láthatja, avagy a háziorvosi rendelőben (telefonon) kell érdeklődni pár nappal a mintavétel után. Ezután pontosítja az orvos a karantén időtartamát és a további teendőket.

Amennyiben gyors, tünetszegény, enyhe fertőzés zajlik, a háziorvos a betegség tüneteinek kezdetétől kb. 10 nap eltelte után **feloldja a karantént**, amennyiben 4 napos tünetmentesség már igazolható, a **gyógyultnak minősítésről tájékoztatja a járványügyet**. Kontroll tesztet csak bizonyos szükséges esetekben végeztet. A fertőzőképesség a tünetek kezdetétől 10-14 napig terjedhet maximum, (általában öt-hét napig fertőz leginkább a beteg, illetve az első tünetek kialakulása előtti átlagosan 2 napban) de a betegség, a szövődmények kezelése, az erőtlenség elhúzódhat, így a karantén időtartama és a táppénz időtartama sokszor nem esik egybe.

Fontos tudni, hogy a betegség *általában* szövődménymentesen gyógyul, és speciális terápiára *gyakran* nincs szükség. Ez azonban sokkal kevesebbszer van így, mint ahogyan ezt tavasszal gondoltuk. Rendkívül sok az enyhe tünetek mellett is kialakuló ér- vagy tüdőérintettség nemcsak idős, hanem középkorú személyekben is, aminek a hosszú távú szövődményei még csak sejtethők, és nem jelentenek nagyon optimista kórjóslatot kellő kezelés nélkül. Azonban annak megítélése, hogy a betegség enyhe vagy középsúlyos, esetleg súlyos, az orvos feladata. Elhúzódó köhögés, megmaradó mellkasi-háti fájdalom, terhelhetetlenség, kis fizikai tevékenységre jelentkező légszomj súlyosabb állapot gyanúját kelti, és diagnosztikus lépésekre van szükség, illetve gyógyszeres terápiának kell indulnia az esetek majdnem mindegyikében. Hangsúlyozottan felhívom a figyelmet arra, hogy ezen esetekben a késlekedés komoly egészségkárosodással járhat. Telefonálni kell, ha a panaszok nem múlnak vagy súlyosbodnak. Idős betegek, túlsúlyosak, krónikus betegségekben szenvedők néhány nap alatt kerülhetnek kritikus állapotba, néhányuk akár órák alatt, és sajnos a fiatal-középkorú személyek esetében is egyre több a kialakult tüdőgyulladás. Érdeemes megelőzni, ill. elkerülni a kórházi kezelést, ha a jelen tudásunk és nemzetközi tapasztalatok alapján kialakított javaslatok által elrendelt terápiához a beteg az otthonában is hozzájuthat(na).

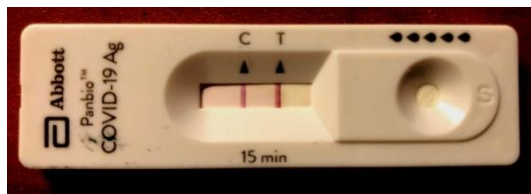
E helyen nem részletezem a **gyógykezelést**, az az orvos feladata. Keressük, kérdezzük, hívjuk, tájékoztassuk őt! És határozott, asszertív (jogait tudatosan, de kulturáltan, ellentmondást nem tűrően érvényesíteni tudó viselkedés) módon várjuk is el a szükséges segítséget, és ha kell, a gyógykezelést, még hozzá időben! Jár, mindannyiuknak.

Nem részletezem a **védőoltást** sem, korai. Sok érdekes kérdést felvet. Meg fogjuk válaszolni, orvosok, remélhetőleg hamarosan. A rendelkezésre álló idő rövid volt a tömeges bevezetéshez, a baj viszont sosem látott nagyságú – nehéz konszenzust teremteni. Ki nem használni viszont az oltás adta biztonságot több mint meggondolatlanul.

A TESZTEK EREDMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSE

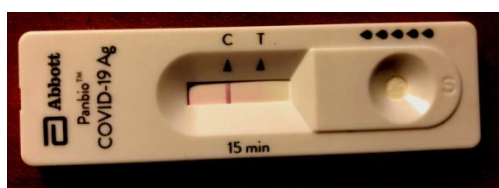
(C jel: kontroll, T jel: teszt, Ag: antigén, jelen esetben vírusfehérje)

Pozitív Ag Gyorsteszt:

a beteg aktív stádiumú koronavírus-fertőzött, fertőz, és a szervezetében a vírusszint nagyon magas, a nyálkahártyákon feldúsult vírusszint elérte a kimutathatóság határát. A betegség történet elején tart. Vagy tünetes, vagy tünetmentes és egy-két nap múlva megjelennek a tünetek, vagy mindvégig tünetmentes (tünetesegény) marad. A teszt általában egy jó hétig pozitív, aztán a szervezet tönkreveri a kórokozót és többé nem lesz kimutatható az orrgarat nyálkahártyáján. A teszt eredménye biztosnak tekinthető.

Negatív Ag gyorsteszt:

nincs diagnosztikus értéke *a betegség diagnózisakor*, amennyiben a klinikai kép COVID-19 betegsége utal, PCR vizsgálattal kell megerősíteni a feltételezett betegséget. *A betegség lezajlásakor* kontrollban levett Ag gyorsteszt *negatívvá válása* azonban gyógyulási jel: a kimutathatóság határa alá kerültek az ép, fertőzőképes vírusok. A beteg felszabadítható.

Nem mutat semmit az Ag gyorsteszt (egy csík se jelenik meg):

ilyen esetben rossz a teszt, vagy elrontottunk valamit, meg kell ismételni.

Pozitív PCR vizsgálat: A betegség diagnózisának idején, tünetes betegtől levett minta pozitív PCR tesztje jelenlévő kórokozót mutat. (ahogy tárgyaltuk, a vírus örökítőanyagát mutatja ki). A teszt iszonyú kicsi hibahatárral dolgozik, ha pozitív, a beteg COVID-os.

Elhúzódóan pozitív PCR eredmény: A beteg klinikai gyógyulása idején levett minták egy bizonyos százaléka több héten keresztül pozitív PCR eredményt mutat. Mivel az eljárás nemcsak ép vírusok ép örökítőanyagát képes kimutatni, így feltételezzük, hogy destruálódott, az immunitás által már szétgyötört, fertőzőképességet már nem mutató vírusrészecskék RNS darabjainak kimutatása történik ilyenkor. A beteg már nem fertőz.

Kontrollvizsgálat során negatív Ag gyorsteszt és pozitív PCR: Aktív, fertőzőképes vírus már nincs, szétesett vírusrészecske még van. A beteg már nem fertőz, felszabadítható, a karanténintézkedések megszüntetendők.

Kontrollvizsgálat során negatív Ag gyorsteszt és negatív PCR: Aktív, fertőzőképes vírus már nincs, szétesett vírusrészecske sincs. A beteg már nem fertőz, felszabadítható, karanténintézkedések megszüntetendők.

Tünetmentesen, szűrés során pozitív Ag gyorsteszt: tünetmentes vírushordozó. Vagy tünetszegény. Vagy egyszerűen elhallgatja. A „tünetmentes” felnőttek újbóli rákérdezésre rendszerint elmondják a légúti panaszukat, aminek nem tulajdonítottak eddig jelentőséget.

Dr. Darvai László

2020. december 12.